

Tom Tits experiment

Det var lite som att komma in i en gymnastiksal. Jag fick en plötslig vision av skoltidens läskiga redskapsgymnastik. Men den känslan byttes snart ut mot en upprymdhet och nyfikenhet. Tom Tits är lek - rolig vetenskaplig lek. Och här är det ingen som kollar att du klarar av något och inte fuskar eller gör fel.

Tom Tits experiment är en utställning för barn och vuxna i alla åldrar. Här demonstreras naturlagarna enligt principen "learning by doing" (lära genom att göra). Det är bara att ge sig i kast med något av de ca sextio experimenten, sätta igång det och se vad som händer. Föreningen Vetenskap och Folkbildning höll sitt årsmöte på Tom Tits i Södertälje och blev guidade runt i experimentverkstaden av initiativtagaren Klas Fresk.

Inga skyltar

PÅ Tom Tits finns inga skyltar som talar om hur man ska göra. Det behövs inte. Experimenten är så enkelt och klurigt utformade så att både barn och vuxna förstår intuitivt hur man gör. Eller också kommer man på ett nytt eget sätt som man kanske inte kommit på om man bara hade följt en instruktion. Fenomenet vågrörelse demonstreras genom en räckla med brickor i en ränna. När jag petar igång brickorna får jag en fysisk känsla av vad en vågrörelse är och hur den fortplantas i rummet.

Enkla trämodeller

Här finns ett skålformat bord med en biljardboll som visar hur en planetbana blir elliptisk; här finns en roterande sprinkler som visar corioliskraften och här finns en röststyrd laser som ritar mönster i taket. I enkla

trämodeller kan man själv bygga en valv-bro, rulla kulor utefter lutande plan och mycket annat.

- Många som kommer hit säger "är det inte mer än det här?", berättar Klas Fresk. Men en sådan reaktion tycker vi är bra, fortsätter han, för det betyder att de inte upplever Tom Tits som så stort och övermäktigt som museer ibland kan vara.

- Ändå säger många att det roliga med Tom Tits är att det alltid finns nya experiment här. Vad de inte vet är att det är de själva som upptäcker nya saker för varje gång de är här!

"Inte så märkvärdigt"

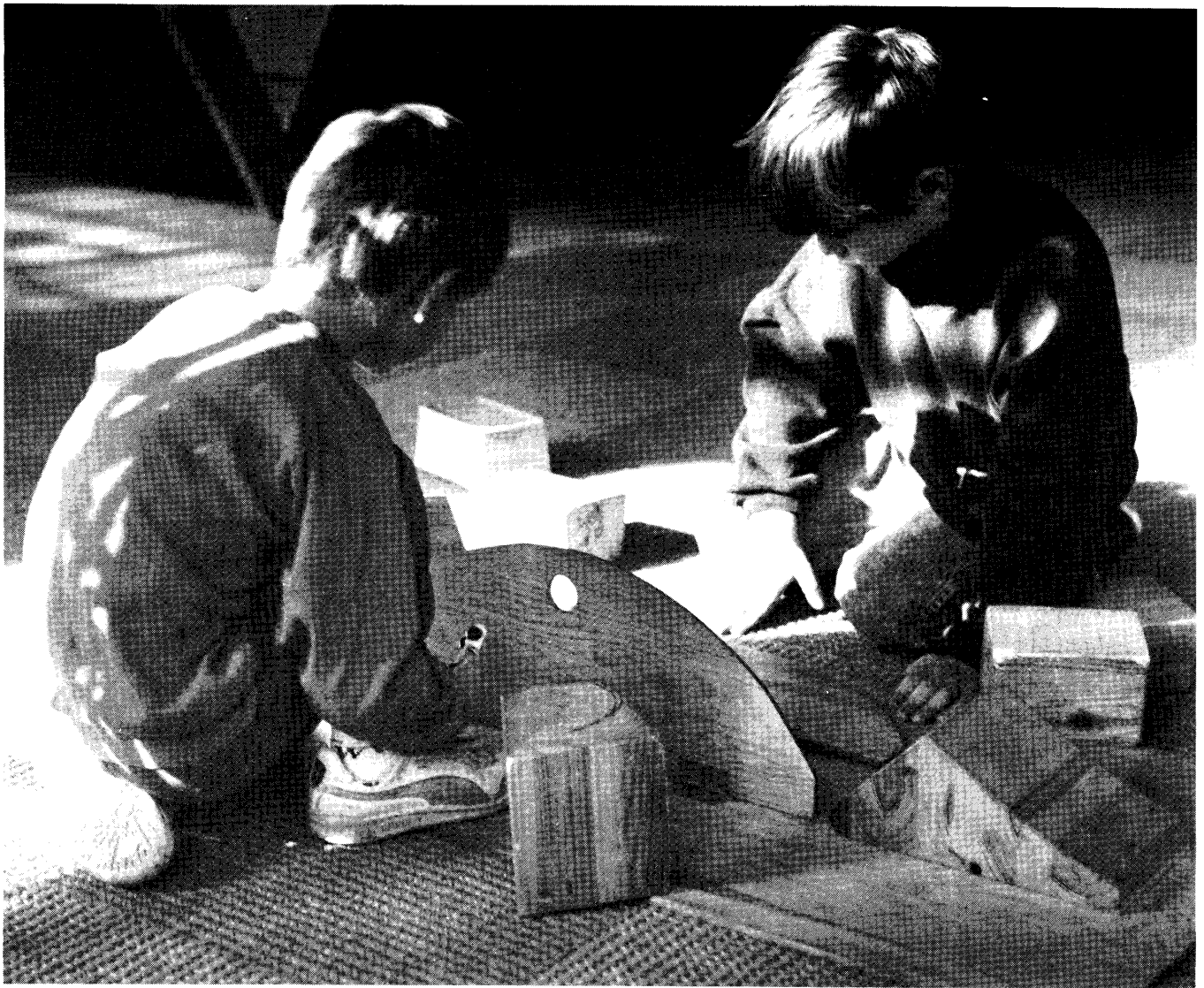
- Sen säger en del att "det här var väl inte så märkvärdigt, det här skulle vi kunna göra själva", säger Klas Fresk. Men det tycker vi också är bra. Det är ju det som är meningen, att stimulera till egna aktiviteter.

Det är roligast att se Tom Tits tillsammans med barn. Jag hade med mig två syskonbarn, Johan 6 och Martin 4. Det är en härlig känsla när en sexåring griper tag i en, tjuter av glädje och ropar:

- Anna titta, det är JAG som har satt igång den!

ögonen lyser på den stolte sto-

rebronsan som pekar upp mot taket
och bollen som rusar fram i en
ränna i riktning mot andra sidan
salen.

Det går inte att ta miste på
tillfredsställelsen hos barnen
när de själva listar ut hur exper-
imenten fungerar och sen sätter
igång dem och se vad som händer.

Anna Schytt

